

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศไทยเริ่มต้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีการตราพระราชบัญญัติสำหรับทำบัญชีคนในราชอาณาจักร ร.ศ.128 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อจะได้รับทราบข้อมูลของประชาชนและนำมาดำเนินนโยบายบริหารประเทศได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลในช่วงแรกจำกัดขอบเขตอยู่เพียงในเขตพระนคร และพื้นที่โดยรอบของพระนครแต่ไม่ได้เก็บข้อมูลในภูมิภาคที่ห่างไกล ทำให้การบันทึกคนที่อยู่อาศัยในราชอาณาจักรยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง อันเป็นเหตุให้เกิดปัญหาบุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎรขึ้น

จากพระราชบัญญัติสำหรับทำบัญชีคนในราชอาณาจักร ร.ศ.128 ต่อมาในปี พ.ศ. 2499 ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2499 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการปรับปรุงระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศไทยให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นและรวมเอากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทะเบียนราษฎรไว้เป็นเอกภาพ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้บุคคลทุกคนมาแสดงตัวเพื่อบันทึกข้อมูลเข้าและออกเป็นหลักฐานในทะเบียนราษฎร และให้ประชาชนถือเอกสารดังกล่าวไว้เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการติดต่อกับทางราชการตามมาตรา 7 พร้อมกันนี้ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์การแจ้งเกิดในมาตรา 13 ให้นายทะเบียนต้องออกสูติบัตรไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรมีเอกสารในการอ้างอิงถึงความเป็นผู้ทรงสิทธิและมีหน้าที่ตามกฎหมาย

ถึงกระนั้นก็ตาม การสำรวจบุคคลเพื่อจัดทำทะเบียนราษฎรยังไม่อาจทำได้อย่างทั่วถึง เพราะหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาการคมนาคม เนื่องจากประชาชนอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัดและอำเภอ ทำให้ไม่สามารถมาปรากฏตัวเพื่อเข้ารับการสำรวจได้ ปัญหาเรื่องการไม่เห็นความสำคัญของการลงรายการในทะเบียนราษฎร และปัญหาการไม่ทราบเรื่องการเปิดรับการสำรวจ เป็นต้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 มีการออกระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 โดยออกตามความมาตรา 8 (1) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 เพื่อแก้ไขปัญหาคบุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎร ซึ่งมีการวางหลักในเรื่องการขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกรณีของคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร ในช่วงการสำรวจทางทะเบียนราษฎร แต่ก็ยังคงพบปัญหาในการบังคับใช้ หรือปัญหาในทางปฏิบัติเพื่อให้บุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎรได้รับการแก้ไขปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อบุคคลหนึ่งๆ เป็นบุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎรนั้นคือเป็น คนไร้รัฐ¹ และคนไร้สัญชาติ² บุคคลดังกล่าวไม่อาจแสวงหารัฐเจ้าของตัวบุคคลได้ทั้งรัฐเจ้าของภูมิลำเนา และรัฐเจ้าของสัญชาติ เพราะไม่มีรัฐรับรองว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลตามกฎหมายภายในของรัฐนั้นๆ

การเป็นบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรจึงส่งผลให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันเพราะไม่สามารถอ้างถึงความเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายภายในของรัฐไทยได้ (Subject of Rights) และอาจจะถูกพิจารณาว่าไม่มีตัวตนตามกฎหมาย (Undocumented Person) แม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะมีสภาพบุคคลตามกฎหมาย³ ก็ตาม และการที่บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถอ้างถึงความเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย เพราะไม่มีสถานะบุคคลตามกฎหมายภายในของรัฐ บุคคลกลุ่มนี้จึงเป็นบุคคลที่ไร้เอกสารพิสูจน์ตน ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชน

¹ “คนไร้รัฐ” คือ คนที่ไร้รัฐใดๆ ในโลกที่รับรองยอมรับความเป็นบุคคลของรัฐ ซึ่งเป็นบุคคลที่ไร้รัฐเจ้าของตัวบุคคล ที่จะรับรองการมีสัญชาติของรัฐใดๆ ในโลก เป็นบุคคลที่ไม่มีรัฐโดยยอมรับในการมีสัญชาติ และยังไร้ซึ่งรัฐเจ้าของภูมิลำเนา ที่จะรับรองบุคคลว่าเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาตามกฎหมายมหาชนภายในของรัฐนั้น เป็นเหตุให้เป็นบุคคลที่ไม่มีสิทธิอาศัยอยู่ในรัฐใดๆ และกลายเป็นบุคคลผิดกฎหมายที่ไม่มีสิทธิอาศัยอยู่ในทุกๆ รัฐ

² “คนไร้สัญชาติ” คือ คนที่อาจจะมิได้รับรับรองซึ่งเป็นเจ้าของภูมิลำเนาตามกฎหมายมหาชนของรัฐนั้น คือการได้รับสิทธิอาศัยอยู่ (อาจจะ เป็นชั่วคราวหรือถาวร) ภายในรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่ยังไม่ได้รับรัฐใดๆ ในโลกที่ยอมรับให้บุคคลนั้นมีสัญชาติของรัฐนั้นๆ บุคคลกลุ่มนี้จึงมีสถานะบุคคลเป็น “คนต่างด้าว” ในทุกรัฐ ด้วยเหตุจากการที่ไม่มีสัญชาติของรัฐใดๆ เลย แต่ยังคงมีสิทธิอาศัยอยู่ในรัฐที่ให้สิทธิอาศัยได้

³ มาตรา 15 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วางหลักไว้ว่า “สภาพบุคคลย่อมเริ่มต้นเมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย”

ขั้นพื้นฐาน ที่มนุษย์ทุกคนต้องมีและการมีสิทธินี้ไม่อาจมีใครที่จะล่วงละเมิดได้⁴ และผลกระทบที่บุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรประสมนั้น เช่น การเสียสิทธิในการเข้าสู่ระบบการสาธารณสุขหรือการไม่มีสิทธิเดินทางออกนอกเขตพื้นที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา และการเป็นบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรนั้น ก็ถูกล่วงละเมิดซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานในการรับรองบุคคลว่าเป็น “บุคคลตามกฎหมาย”

ดังนั้น ปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประการ

ประการแรก ปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรของประเทศไทย ซึ่งในประเด็นปัญหานี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการตกหล่นของคนที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศไทยแต่ได้ตกหล่นทางทะเบียน เช่น ในกรณีการตกหล่นจากสูติบัตร การตกหล่นจากแบบพิมพ์ประวัติ การตกหล่นทางทะเบียนบ้าน เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าตัวเอกสารที่ตกหล่นนั้นเป็นเอกสารที่สำคัญ เพราะการตกหล่นจากเอกสารเหล่านั้นเป็นจุดที่ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของสถานะบุคคลในสายตาของรัฐภายใน

ประการที่สอง ปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรของรัฐต่างประเทศ ปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับ กลุ่มบุคคลที่เกิดในต่างประเทศแล้วตกหล่นจากทะเบียนราษฎรของประเทศที่ตนเองเกิดแล้วต่อมาได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งโดยหลักของการที่จะกำหนดว่าบุคคลที่เกิดนั้นมีสถานะบุคคลเป็นคนของชาตินั้น บุคคลที่เกิดนั้นจะต้องมีจุดเกาะเกี่ยวอันแท้จริงกับรัฐที่ตนเองอ้างว่าตนเป็นคนของรัฐ แต่ในกรณีของปัญหานี้เกิดขึ้นเพราะผู้ตกหล่นทางทะเบียนราษฎรนั้นไม่ได้รับการรับรองจากรัฐที่ตนได้เกิด ว่าตัวเขาเป็นคนชาติของรัฐนั้น

จากปัญหาของบุคคลทั้ง 2 กลุ่มข้างต้นเป็นกลุ่มบุคคลที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร กลุ่มบุคคลดังกล่าวนั้นก็ตกเป็นคนที่ไร้รัฐในสายตาของกฎหมายภายในของทุกๆ รัฐด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “การตกหล่นจากทะเบียนราษฎร” เป็นสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานจากการที่รัฐไม่รับรองความเป็นบุคคลตามกฎหมาย (State Recognition) ซึ่งนั่นก็ทำให้บุคคลนั้นกำลังตกอยู่ในสภาวะอันตราย ที่อยู่ในสภาพของ

⁴ ข้อ 6 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 วางหลักไว้ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกสถานที่” และ ข้อ 16 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 วางหลักไว้ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกสถานที่”

คนที่ไรซึ่งรัฐเจ้าของตัวบุคคลใดๆ ในโลกนี้ จะให้ความคุ้มครองต่อบุคคล (State Protection) ทั้งยังมีสถานะบุคคลเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ไม่มีสิทธิอาศัยในรัฐใดๆ ในโลก

ในทางระหว่างประเทศ ประเทศต่างๆ พยายามทำให้บุคคลทุกคนได้เข้าถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และได้รับการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงได้รับความคุ้มครองจากรัฐที่บุคคลได้อาศัยอยู่ และให้ความสำคัญต่อการได้รับบันทึกรายการบุคคลเข้าสู่ระบบการทะเบียนราษฎร ทำให้ประเทศเหล่านั้นไม่ค่อยเผชิญกับปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวแตกต่างจากประเทศไทย เพราะในประเทศไทยยังพบว่า มี บุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรเป็นจำนวนมากและยังพบอยู่ตลอดเวลาในเกือบทุกพื้นที่ของประเทศไทย

ปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรนั้นเกิดขึ้นจากหลากหลายสาเหตุ และเป็นที่น่าสนใจได้ว่าประเทศไทยนั้นยังไม่มีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาเรื่องบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสืบเนื่องมาจากแนวความคิดและแนวปฏิบัติของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ที่พยายามใช้กฎหมายไปในทางที่ก่อให้เกิดเงื่อนไขต่อบุคคลผู้ที่ต้องตกหล่นทางทะเบียนราษฎรมากเกินไป ซึ่งนั่นก็เป็นเหตุให้กลุ่มบุคคลนั้นไม่สามารถที่จะมีชื่อในทะเบียนราษฎรได้

ด้วยเหตุนี้ปัญหาเรื่องบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรจึงเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากในสังคมไทย และเป็นปัญหาที่นับว่าสำคัญต่อประเทศไทยอย่างมาก เพราะการตกหล่นนั้นไม่จำกัดเฉพาะการตกหล่นของคนต่างด้าวที่เกิดหรืออาศัยอยู่ในรัฐไทยเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการตกหล่นของคนไทยที่เกิดและมีสถานะบุคคลที่เป็นไทย แต่ได้ตกหล่นทางทะเบียนราษฎรของรัฐไทย และในปัญหาดังกล่าวยังรวมไปถึงปัญหาเรื่องสิทธิและหน้าที่ ที่คนตกหล่นทางทะเบียนราษฎรควรจะได้รับและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐไทย

ดังนั้น จากปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรที่ยังคงมีอยู่และได้ส่งผลให้บุคคลดังกล่าวเสียสิทธิสำคัญในหลายประการ ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษาด้านนิติศาสตร์จึงเห็นว่าการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับ "บุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร" นั้นมีความจำเป็นและสำคัญมาก เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขการเป็นบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร รวมถึงแสดงให้เห็นว่าการเป็นบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร ส่งผลกระทบต่อชีวิตของบุคคลเหล่านั้นและสังคมโดยรวมอย่างไร โดยเฉพาะกระบวนการแก้ไขปัญหา ผู้ศึกษาเชื่อว่าจะต้องใช้ "การช่วยเหลือทางกฎหมาย" เพื่อสามารถจะแก้ไขปัญหานี้และเยียวยาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรได้ ดังนั้นหากสามารถค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหานี้บุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎรได้ ก็จะทำให้คุณภาพชีวิตของบุคคลดังกล่าวดีขึ้น

1.2 ปัญหาของการศึกษา

1.2.1 ปัญหาการจ่ายและรับเงินสินบน (Corruption) ในพื้นที่ที่เข้าไปสำรวจ ข้อมูลเพื่อการศึกษา จะพบว่ามีการเรียกเก็บเงินจากทางผู้ดูแลหมู่บ้าน และกล่าวหาว่าเป็นการเรียกเก็บจากคณะผู้เก็บข้อมูล

1.2.2 ปัญหาการไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ปัญหานี้หมายถึงสภาพปัญหาที่ผู้ประสบปัญหาไม่ยอมบอกเล่าความจริง หรือแม้จะบอกเล่าความจริงแต่ก็จะไม่ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นประโยชน์โดยอ้างว่าไม่ทราบ หรือในบางกรณีจะพบว่าเมื่อถามคำถามมักจะไม่ตอบ และจะพยายามเบี่ยงประเด็นไป

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การตกหล่นของคนที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและคนตกหล่นที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทยแต่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย

1.3.2 เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดของกฎหมายภายในที่มีผลต่อการตกหล่นจากทะเบียนราษฎรและหน้าที่ของรัฐไทยในการรับรองสถานภาพของบุคคล

1.3.3 เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตกเป็นคนตกหล่นจากทะเบียนราษฎรของคนไทยและตกหล่นทางทะเบียนราษฎรของรัฐต่างประเทศ

1.3.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการตกหล่นจากทะเบียนราษฎรในรัฐไทย

1.4 สมมุติฐานของการศึกษา

การเป็นบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรเป็นปัญหาที่ถูกสะสมมาช้านาน แม้จะมีกฎหมายบัญญัติให้ทุกคนที่เกิดในประเทศไทยต้องมีการบันทึกรายการทางทะเบียนราษฎร รวมถึงกรณีของคนที่เกิดต่างประเทศ เมื่อเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยกฎหมายบัญญัติให้ต้องไปปรากฏตัวเพื่อรับการสำรวจเพื่อลงรายการในทะเบียนราษฎรก็ตาม ก็ยังพบปัญหาการเป็นบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรอยู่นั่นเอง

ดังนั้น ถ้าสามารถค้นหาแนวทางปฏิบัติหรือวิธีการที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยากในการลงรายการในทะเบียนราษฎร ก็จะทำให้ปัญหาหรือสาเหตุของการตกหล่นหมดไป รวมถึงแก้ไขปัญหาผลกระทบของการไม่มีชื่อในทะเบียนราษฎร เช่น การถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ให้หมดไปด้วย

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ประการแรก สิ่งที่จะทำการศึกษาคือ การมุ่งศึกษา "ตัวบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร" ซึ่งเป็นการศึกษาทางนิติศาสตร์เชิงข้อเท็จจริง (Legal Science of Facts) ทั้งนี้จากการศึกษาทางข้อเท็จจริงของบุคคล จึงจำเป็นต้องใช้หลักวิชาด้าน "มานุษยวิทยาทางกฎหมาย" (Legal Anthropology) เข้ามาศึกษาด้วย

ประการที่สอง พื้นที่ที่จะทำการศึกษาจะจำกัดเฉพาะพื้นที่ที่มีปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร โดยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่ผู้ศึกษาได้เข้าไปสำรวจสภาพปัญหา หรือเป็นพื้นที่ที่มีการร้องขอความช่วยเหลือเข้ามา

ประการที่สาม การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัญหาบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร อันเป็นเหตุทำให้อยู่ในสถานะไร้รัฐ ทั้งนี้การศึกษานี้จะไม่ครอบคลุมถึงบุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎรไทยแต่ไม่ตกหล่นจากทะเบียนราษฎรของรัฐต่างประเทศ เพราะบุคคลดังกล่าวไม่ตกอยู่ในสถานะไร้รัฐแต่อย่างใด

ประการสุดท้าย การศึกษานี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาองค์ความรู้เชิงวิธีการทางกฎหมาย ในด้านทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (Legal Aid) แก่บุคคลตกหล่นจากทะเบียนราษฎร ด้วยเหตุนี้ นอกจากการศึกษานิติศาสตร์ทางข้อเท็จจริง (Legal Science of Fact) แล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องทำการศึกษานิติศาสตร์โดยแท้ (Legal Science Proper) ในด้านนิติวิธี (Legal Method) ในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

1.6 วิธีการศึกษา

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะทำการศึกษาด้วยกระบวนการใน 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 การศึกษาผ่านการวิจัยภาคสนาม (Field Research)

คือ การลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาปัญหา สภาพข้อเท็จจริงของชุมชนต่างๆ ที่มีคนตกหล่นจากทะเบียนราษฎรปรากฏตัวอยู่ เช่น อำเภอเชียงของ อำเภอแม่จัน และอำเภอแม่ฟ้าหลวงของจังหวัดเชียงราย อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมืองและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ลักษณะที่ 2 การศึกษาโดยผ่านการสัมภาษณ์ (In-depth Interviews) ตัวบุคคล

คือ การเข้าไปสัมภาษณ์เชิงลึก เช่น การสอบถามคำเจ้าของปัญหา บุคคลตก
หล่นจากทะเบียนราษฎร และบุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิด ตลอดจนการสอบถามคำบุคคลใน
ชุมชนที่มีการตกหล่นจากทะเบียนราษฎรอยู่

ลักษณะที่ 3 การศึกษาผ่านการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

อันได้แก่ การศึกษาเอกสารใน 2 ระดับ คือ การศึกษาเอกสารในระดับปฐมภูมิ
(Primary Source) คือการศึกษากฎหมาย นโยบาย คำสั่ง ระเบียบวิธีปฏิบัติทางราชการ และคำ
พิพากษาที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเอกสารในระดับทุติยภูมิ (Secondary Source) คือการศึกษา
รายงานข้อเท็จจริง รายงานผลการวิจัยผลการศึกษาต่างๆ ตลอดจนแนวคิด ข้อคิดเห็น หรือ
ข้อเสนอแนะของผู้ที่ได้ทำการศึกษาหรือได้แสดงแนวคิด ข้อเสนอแนะไว้ในงานเขียนต่างๆ ใน
รูปแบบเอกสารหรือรูปแบบสื่อการสอนอื่นๆ

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 สามารถทราบสถานการณ์การตกหล่นของคนที่เกิดในราชอาณาจักรไทย
และคนตกหล่นที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทยแต่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย

1.7.2 สามารถทราบแนวความคิดของกฎหมายภายในที่มีผลต่อการตกหล่นจาก
ทะเบียนราษฎรและหน้าที่ของรัฐไทยในการรับรองสถานภาพของบุคคล

1.7.3 สามารถทราบถึงปัญหาและผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากการตกเป็นคนตก
หล่นจากทะเบียนราษฎรของคนไทยและตกหล่นทางทะเบียนราษฎรของรัฐต่างประเทศ

1.7.4 สามารถเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการตกหล่นจากทะเบียนราษฎรในรัฐ
ไทย